

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਅੱਗੇ, ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਸੋਨੀ ਜੇ.ਜੇ.

ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 97 ਆਫ 1948

ਮੋਰਟਗੇਜ—ਰਿਡੈਂਪਸ਼ਨ—ਟੁੱਟੇ ਗਏ ਮੋਰਗੇਜ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ—ਕੀ ਸਹਿ-ਮੋਰਗੇਗਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਮੋਰਗੇਗਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁਡਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ ਸੈਕਸ਼ਨ 60, 91 ਅਤੇ 95।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿ-ਮੋਰਗੇਜਰ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਗਿਰਵੀਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

13 ਅਕਤੂਬਰ, 1948, ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬੋਡੀਨਿਟ ਜੱਜ, ਵਧੀਕ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 27 ਫਰਵਰੀ, 1948 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸ਼ੋ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ। ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਫਜ਼ਲ ਖਾਨ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 25 ਜੁਲਾਈ, 1946 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 1/48 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਐਚ ਐਸ ਦੁਆਬੀਆ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਮਿਤੀ 13 ਅਕਤੂਬਰ 1948, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਮਾਰਚ 1887 ਨੂੰ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ 76 ਕਨਿਆਂ 16 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 2 ਦਸੰਬਰ 1889 ਨੂੰ, ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਤੇਜੂ, ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ, ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਅੋਲਾਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1 ਤੋਂ 27 ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 48 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਗਿਰਵੀ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਹੇ।

1929 ਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1,4 ਤੋਂ 7, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 8 ਦੇ ਪਿਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 9 ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 17 ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਾਰੀ 76 ਕਨਾਲ 16 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ। 6 ਮਈ 1930 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁਦਈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਕੁਝ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਹਨ, ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 82 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ 28 ਕਨਾਲ 1 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਮੁਦਈ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1945 ਵਿੱਚ, ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੌਜੂਦਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਤੋਂ 3, ਨੇ ਸਾਰੀ ਗਿਰਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ, ਗਿਰਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ 3 ਮਾਰਚ 1945 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

7 ਜਨਵਰੀ 1946 ਨੂੰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੰਜ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 12 ਦਸੰਬਰ 1889 ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤਿ-ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ 49 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਾਰੀ 76 ਕਨਾਲ 16

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਯੋਗ ਸੀ, ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਤੋਂ 3 ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 3/32 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ 1930 ਦੇ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ 49 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਬੰਧਕ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਜੋ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਐਲ/48 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਫਲਸੋ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮੁਦਾਲਾ 1 ਤੋਂ 3, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗਿਰਵੀਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸ਼ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਰੇਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਗਿਰਵੀਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ। ਮੋਰਟਗੇਜਰ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 60 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

“ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮੋਰਗੇਜ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੇ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।”

1929 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਵਾਬ ਅਜ਼ੀਮੁਤ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਜੋਵਾਹਰ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 16 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਨਵਾਬ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਜਾਂ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਫਿਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪੈਸੇ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਏ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਬੀ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਤੀਜਾ ਬੀਵੀ ਸੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੇਟਯੋਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਨੂੰ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਗਿਰਵੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਬੰਧਕ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਲਿਜਾਈ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫਰਮਾਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੇਟਯੋਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਊਂਸਿਲ ਨੇ ਸਦਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਲਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਸ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਸਾਰੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਬਾਅਦ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਯਾਦਾਲੀ ਬੇਗ ਬਨਾਮ ਤੁਕਾਰਾਮ (1) ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ:-

1893 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਕਸ਼ਮਣਸਾ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਸਾ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਯਾਦਾਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇਕਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1896 ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੁਕਾਰਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। 1899

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਵਿੱਚ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਯਾਦਾਲੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਕਾਇਆ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਮੂਲ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੇਤ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੁਕਾਰਾਮ ਨੂੰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੇਕਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਤੁਕਾਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਖੇਤਾਂ ਸਮੇਤ ਨੌਂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 17 ਦਸੰਬਰ 1900 ਨੂੰ ਨੌਂ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਯਾਦਾਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 1901 ਵਿੱਚ ਤੁਕਾਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਖੇਤਾਂ ਸਮੇਤ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤੁਕਾਰਾਮ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸੂਟ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਜੋ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨੌਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਫੀਲਡ ਨੂੰ ਰੀਡੀਪ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਮੁਦਈ ਤੁਕਾਰਾਮ ਸਾਰੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੌਂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ-ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੌਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਨੌਂ ਫੀਲਡਾਂ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਫੀਲਡ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਰਗੇਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

“ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪੂਰੇ ਮੌਰਗੇਜ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਰਗੇਜ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹੋਣਗੇ। ”

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ-

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

"ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਕਈ ਗਿਰਵੀਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਰਜਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰ ਦਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਮੋਰਟਗੇਜ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮਾਰਟੀਏਗਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ* ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਜ਼ੀਮਟ ਆਲਜ਼ ਕੇਸ (1) ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਮੋਥਾ ਨਾਥ ਮਿੱਤਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ੂਨ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜ਼ੀਮਟ ਆਲਜ਼ ਕੇਸ (1), ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਛੁਡਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਯਾਦਾਲੀ ਬੇਗ ਦੇ ਕੇਸ (3) 'ਤੇ ਮੁਸਮਤ ਅਜ਼ੀਜ਼ੁਨਿਸਾ ਬਨਾਮ ਕੋਮਈ ਸਿੰਘ (4) ਪੰਨਾ 939 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਹਾਏ ਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਅਵਿਭਾਜਨਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਵਾਪਰਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: -

“ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੋਰਗੇਜ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਈਓਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਕਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਛੁਟਕਾਰਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਿਰਵੀਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ, ਅਰਥਾਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਸਦਾ ਮੋਰਟਗੇਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਹਨ ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਮਾਰਤੰਡ ਹਾਗਰੇ ਬਨਾਮ

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਗਣਪਤਰਾਓ ਭੋਰਾਓ ਪਾਟਿਲ (1), ਬੈਕਾਂਤ ਨਾਥ ਡੇ ਬਨਾਮ ਮੋਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਡੇ (2) ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚੰਦਰ ਧਰ ਬਨਾਮ ਪੀਰੇ ਮੋਹਨ ਧਰ (3)।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਸਿਮ (4) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ-

"ਇਹ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਵਿਭਾਜਨਤਾ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ"।

ਅਤੇ ਹੁਥਾਸਨਨ ਬਨਾਮ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰਨ (5) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 91 ਅਤੇ 95 ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਮੌਰਗੇਜ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ 'ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਅਤਰ ਸਿੰਘ' 'ਤੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮੌਰਗੇਗਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਫੈਸਲਾ 'ਯਾਦਲੀ ਬੇਗ' ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਸਰ ਸ਼ਾਦੀ ਲਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ-

“ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜ-ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅੰਸ਼ਕ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁਇਸਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਮੌਰਗੇਜ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮੌਰਗੇਗਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ-ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ ਨੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਚੁੰਨੀ' ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਇਕੱਲੇ ਮੌਰਗੇਜ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ 'ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਬਨਾਮ ਰਘੁਨੰਦਨ ਲਾਲ' ਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਸਾਰੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਰੀਡੀਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋਨੀ ਜੇ.   ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ – ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮੀਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Happy Garg, Translator in the Sessions Division, Barnala.

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator